

[Undervisningsministeren.]

teter og Dansk Nationalkomité for Astro-
nomi under Videnskabernes Selskab varmt
havde anbefalet dansk tilslutning til ESO,
accepterede undervisningsministeriet i 1962
en indbydelse til at sende observatører til
møder i den forberedende eksekutivkomité
og senere, efter at ESO var trådt i virksom-
hed, til møder i rådet og finanskomiteen.

Gennem godkendelse af en sådan obser-
vatorstatus har de nuværende deltagere i
ESO-projektet klart givet udtryk for, at de
finder dansk deltagelse i ESO ønskelig og
velbegrunder. Herved har man anerkendt,
at dansk astronomisk forskning har de nød-
vendige forudsætninger for en indsats inden
for de områder af astronomien, som vil blive
genstand for forskning ved observatoriet i
Chile. Denne positive indstilling til dansk
medlemskab er på et rådsmøde i ESO i for-
året 1966 yderligere blevet bekræftet ved en
tilkendegivelse fra rådet om, at dette gerne
imødeser en officiel dansk ansøgning om
medlemskab af ESO.

Gennem den tilvejebragte observatorord-
ning har danske astronomer haft lejlighed
til nøje at følge udviklingen af observatorie-
planerne og den påbegyndte iværksættelse
af disse. Man har fundet, at projektet har
fået en sådan udformning, at argumenterne
for dansk deltagelse er vokset i styrke.

Hidtil er langt de største astronomiske
instrumenter installeret i observatorier på
den nordlige halvkugle. Studiet af nogle af
de mest centrale problemer inden for mo-
derne astronomi kan imidlertid kun fore-
tages fra sydlige observatorier og kun ved
anvendelse af de største instrumenter. Her-
til kommer, at det bjergområde, hvor obser-
vatoriet placeres, har ganske enestående
betingelser for astronomiske observationer
med mere end 300 klare nætter om året.
Dette er langt bedre observationsmulig-
heder end dem, der findes for observatorier i
ESO-landene.

Til trods for de gode vilkår, som dansk
astronomi i dag har i det nye observatorium
i Brorfelde, medfører vor nordlige beliggen-
hed og de stærkt varierende klimatiske be-
tingelser en kendelig begrænsning af obser-
vationsmulighederne. Det vil derfor være af
den største betydning, at også danske astro-
nomer får adgang til observationsmateriale
fra sydlige breddegrader. Det nu planlagte

observatorium vil gennem sit overordentlig
gode instrumentelle udstyr give danske
videnskabsmænd de bedste betingelser for
en forøget forskningsindsats, og dansk
astronomisk videnskab vil gennem en del-
tagelse i projektet stimuleres meget betyde-
ligt. Dette vil også kunne få betydning for
andre videnskabsgrene, navnlig inden for
forskellige områder af fysikken.

I forbindelse med denne omtale af dansk
astronomisk forskning vil det være natur-
ligt at nævne, at der på forslaget til finans-
loven for finansåret 1967-68 er søgt op-
rettet et ekstraordinært professorat i astro-
nomi ved Københavns universitet for pro-
fessor, dr. phil. Bengt Strømgren, som i
øjeblikket indtager en af de mest ansete
forskerstillinger i USA ved Institute for
Advanced Study i Princeton.

Oprettelsen af dette professorat til pro-
fessor Strømgren vil betyde en yderligere
styrkelse af dansk astronomisk forskning og
dermed af det faglige samarbejde, Danmark
vil blive delagtig i gennem tilslutning til
ESO.

Idet jeg henviser til det således anførte
samt til det foreliggende lovforslags be-
mærkninger, skal jeg hermed anbefale lov-
forslaget til velvillig behandling i det høje
ting.

Den første sag på dagsordenen var:

*Første behandling af forslag til lov om for-
højelse af stempelafgift.*

(Lovforslaget (nr. 16) findes i tillæg A. sp.
23, fremsættelsen i tidenden sp. 33).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Peter Nielsen: Jeg skal anbefale det frem-
satte lovforslag, der jo går ud, at stempel-
afgiftens størrelse bliver uændret. Der var
jo bebudet en nedsættelse derved, at loven
kun havde to års løbetid, men den foreslås
nu forlænget for det kommende år.

Jeg hilser med glæde, at finansministeren
har bebudet en ændring af hele stempelaf-
giftsloven; f. eks. er de såkaldte gruppelivs-
forsikringer nu hårdt ramt, og kan man
hjælpe dem ved en revision, ser vi det meget
gerne.

Henry Christensen: Stempelafgiften var et led i det lille skatteforlig, der blev sluttet sidste forår. Denne dobbelte forhøjelse af stempelafgiften, der dengang var en forlængelse af en året i forvejen truffen beslutning, som drejede sig om en midlertidig foranstaltning, var vi meget betænkelige ved, også principielt betænkelige, fordi denne forhøjede stempelafgift simpelt hen er en omsætningskat, der virker som en belastning på en lang række produktive omsætninger og andre nødvendige og samfundsnyttige formål. Det er derfor et dårligt område at hente så meget ekstra beskatning ind fra, som tilfældet er. Når vi alligevel blev enige, så hang det jo bl. a. sammen med, at finansministeren dengang i udvalget — og det blev også optaget i betænkningen — afgav tilsagn om, at der på så vigtige områder som i spørgsmålet om gruppelivsforsikringer og for så vidt angår nyetablerede ville fremkomme forslag til lempelse, når loven udløb og igen skulle til behandling her i efteråret. Jeg vil gerne have lov til at citere, hvad finansministeren sagde ved tredje behandling den 26. januar, Folketingstidende 1965-66, sp. 3051:

„... at jeg, ligesom også regeringen, er positivt indstillet over for at finde frem til en ændring, således at man lemper stempelafgifterne ikke mindst for de nyetablerede inden for landbruget. Jeg finder selv, at der er noget urimeligt i, at man for at få indtægter til staten skal bruge netop stempelafgifterne, som belaster nyetablerede både i landbrug, håndværk og andre steder med et efter min mening for stort beløb. Der er også andre, der bliver belastet, gruppelivsforsikringer, sociale boligelskaber osv. Derfor synes jeg, at man skal gøre det, som flertallet blev enig om efter en grundig drøftelse: at man tager alle disse problemer op i forbindelse med revisionen til efteråret.“

Og hvad sker så nu? Der sker det, at finansministeren kommer med et uændret forlængelsesforslag og med henblik på revisionen af stempeloven siger:

„De udtalelser, som bl. a. handelsministeriet og justitsministeriet har afgivet i anledning af kommissionsbetænkningen om revision af stempeloven, nødvendiggør imidlertid fornyede overvejel-

ser om den fremtidige lovgivning på dette område. Der kan ikke siges noget sikkert om, hvornår forslaget til en eventuel nyordning kan forventes.“

Se, det er utilfredsstillende, højtærede finansminister. Hvis finansministeren havde villet, så havde han sørget for, at man havde fremskyndet disse overvejelser, og det burde finansministeren have gjort, selv om der nu findes et andet flertal i salen, og jeg kan godt forstå, at det frister ham på adskillige områder. Derfor synes jeg alligevel, at man skal bære sig anstændigt og rimeligt ad også over for et indgået forlig.

Finansministeren vidste, at det var et spørgsmål, vi tillagde stor betydning. Vi gør det også — specielt er de nyetablerede nævnt — på baggrund af de drøftelser, som jeg forstår en temmelig enig landbokommission har haft om, at disse afgifter virker som en meget stor belastning for den unge generation, der i forvejen under vanskelige økonomiske vilkår skal etablere sig. Afgifterne gør et indhug i den opsparing på 15-20 pct., som de under afsavn præsterer. Det gør det svært for de unge fra erhvervet at få mulighed for at overtage de ejendomme, hvor de skulle skaffe sig deres fremtidige beskæftigelse og have deres fremtidige erhverv.

Det kan ikke være rimeligt, at man bare udskyder lovens revision igen, det kan ikke være rimeligt over for os, der sluttede et forlig med finansministeren. Hvis finansministeren havde vilje, og hvis han følte sig forpligtet over for aftaler, der er indgået, og som er bekræftet her i det høje ting, så havde finansministeren skubbet helt anderledes på og sagt til sine folk i ministerierne, at det kan man simpelt hen ikke være bekendt over for et folketing, der har truffet en beslutning, og som finansministeren har givet et sådant tilsagn. Derfor synes jeg, at finansministeren skulle beklage, at han kommer med en fremsættelsestale af den art, som han er kommet med, som ikke opfylder det tilsagn, han gav her over for det høje folketing og over for mit parti i foråret. Det gør det ikke lettere at slutte politiske aftaler, når konsekvensen bliver som den, finansministeren udsætter os for her.

Knud Thomsen: Stempelafgiften er jo en værdiafgift, der af sig selv stiger med priserne, uanset hvad årsagen så er til de forskellige prisstigninger. Allerede dette burde kunne give anledning til overvejelser om, hvorvidt stigningen nu ikke kan medføre urimeligheder i den vægt, hvormed stempelafgiften tynger de mange forskellige områder, på hvilke den virker, og inden for hvilke prisstigningerne ganske utvivlsomt er højest forskellige.

Der foreslås nu for tredje gang en fordobling; provenuet kommer op på de 300 mill. kr., som er forudset i finanslovsforslaget, og dette sammenholdt med resultatet af udvalgsforhandlingerne — som nys påpeget af hr. Henry Christensen — synes vel at gøre overvejelser i retning af at undersøge vægtfordelingen nødvendige; det er ikke blot et ønske, men en rimelighedsforanstaltning. Jeg kan ganske slutte mig til det, hr. Henry Christensen pegede på, nemlig at de nyetablerede landmænd straffes i modsætning til mange andre grupper af unge inden for samfundet, som vi forsøger at hjælpe frem, hjælpe til uddannelse, hjælpe til at etablere sig selv, medens en ung landmand altså må starte med en meget betydelig post på sit skøde for stempeludgiften.

Jeg synes også, finansministeren er overordentlig kølig over for muligheden af at kunne fremsætte et forslag til en stempellov. Det ligger dog sådan, at den kommissionsbetænkning, der foreligger her i folketinget, stammer fra et udvalg, der er nedsat i 1952, og kommissionsbetænkningen er, så vidt jeg husker, kommet i 1960. I mellemtiden er det dog lykkedes i finansministeriet at udarbejde et kildeskatteforslag af overordentligt omfang, som man vel dårligt nok var begyndt at tænke på i 1952. Man har også udarbejdet et overordentlig omfattende merværdiafgiftsforslag som det næste punkt, vi skal behandle i dag. Men man har altså ikke i tiden fra 1960 i sine overvejelser og med hjælp fra justitsministeriet og handelsministeriet kunnet finde frem til en stempellov, der på rimelig måde ajourfører en lovgivning af den gammeldags natur, vi har med at gøre her.

Lovforslaget her behøver jo ikke at være vedtaget før til 1. april, og jeg vil meget henstille, at vi i en udvalgsbehandling

får lejlighed til at drøfte, om det virkelig ikke skulle være muligt at komme frem til en modernisering af stempeloven.

Skræppenborg-Nielsen: Jeg går ud fra, at vi skal have udvalgsbehandling af denne sag, og jeg skal her blot nøjes med at sige, at vi er positivt indstillet over for lovforslaget.

Må jeg personligt komme med et lille hjertesuk. Se, for mig ligger det sådan, at enten er det nødvendigt med en sådan stempellov, eller også er det ikke nødvendigt. Hvis man her i folketinget mener, at det er nødvendigt at have en stempellov, må det samtidig efter min mening være således, at så kan det ikke være rimeligt at gennemhulle den med en hel masse undtagelsesbestemmelser. Vi kan allerede se nu i det foreliggende finanslovsforslag, at der er adskillige tekstanmærkninger for fritagelse for stempelafgift. Hvis den er for høj, må man overveje at nedsætte den; men i alle tilfælde bør den efter min personlige opfattelse gælde uden undtagelsesbestemmelser. Vi laver stadig væk med disse undtagelsesbestemmelser en hel masse administration; lad os se at komme væk fra det!

Niels Helveg Petersen: Jeg skal først gøre en principiel bemærkning. Jeg har allerede fået en stærk fornemmelse af, i hvor høj grad folketingets medlemmer er henvist til at støtte sig på de bemærkninger, som ledsager et lovforslag, og på ministerens fremsættelsestale.

Det er vigtigt for folketingets medlemmer og for kvaliteten i lovgivningsarbejdet, at bemærkningsapparatet og fremsættelserne er fyldige og grundige. Efter henstilling fra administrationsrådet har statsministeren udsendt et cirkulære til ministerierne, hvori det indskræpes, at bemærkningerne til lovforslagene bør være så fyldige som muligt, og at fremsættelserne i det hele taget bør være grundige. I en vejledning til cirkulæret er disse punkter yderligere uddybet. Det nye cirkulære har først virkning fra 1. januar, men de reelle grunde og den vægt, som regeringen tilsyneladende lægger på spørgsmålet, burde nok have ført finansministeren til at begrunde det fremsatte lovforslag noget fyldigere. Det er måske

[Niels Helveg Petersen.]

hårdt at sige det, men for så vidt angår det foreliggende lovforslag, er næsten ingen af forskrifterne i det statsministerielle cirkulære overholdt. End ikke noget så elementært som at anføre et skøn over lovgivningens indtægter findes i bemærkningerne. Jeg er vidende om, at finanslovforslaget indeholder et enkelt tal, på grundlag af hvilket man kan slutte sig til, at der i forhold til finansloven vil blive et provenutab på ca. 150 mill. kr., såfremt det foreliggende lovforslag ikke skulle blive vedtaget.

Af andre elementære oplysninger savner jeg en antydning af, hvor store stempelindtægter staten henter sig på forskellige former for stemplede papirer. Hvis man ikke har disse tal, er det beklageligt, men hvis man har dem i ministeriet og har undladt at oplyse folketinget derom, er jeg lige ved at sige, at det er endnu værre. Så vidt jeg kan se, har folketinget overhovedet ikke i de sidste 7-8 år, for hvilke jeg har undersøgt spørgsmålet, fået oplysning om netop dette forhold.

Under forhandlingerne i januar afgav finansministeren et meget udtrykkeligt løfte om, at stempeloven skulle komme til revision i løbet af dette efterår. For så vidt er det vel ikke for stærkt sagt, at det for partiet venstre i januar var en forudsætning for at stemme for forhøjelsens forlængelse, at der snart ville blive anledning til at se på specielt de nyetableredes problemer. Også fra anden side var der ved den lejlighed ønske om lempelser for forskellige andre grupper. Ikke mindst ønskede socialdemokratiet ved den lejlighed en revision af stempelafgiften på gruppelevsfor sikringer.

Af finansministerens kortfattede fremsættelse fremgår det, at den almindelige revision er stødt på uventede hindringer, hvilket skulle fremgå af nogle redegørelser fra handelsministeriet og justitsministeriet. Havde det mon ikke i betragtning af sagens karakter været rimeligt, om folketinget havde fået oplysninger om, hvilke vanskeligheder det er, man særligt er stødt på? Forhåbentlig bliver der under udvalgsbehandlingen lejlighed til at komme nærmere ind på disse spørgsmål, og helt konkret bliver der forhåbentlig lejlighed til at diskutere, hvilke økonomiske og admini-

strative muligheder der er for allerede på indeværende tidspunkt at gennemføre lempelser på områder, hvor der måtte være et særligt behov derfor.

Om den nugældende stempellov som helhed er det mit partis opfattelse, at en revision er stærkt påkrævet. Så vidt jeg ved, er den yngste kommenterede udgave af stempeloven et digert værk på 362 sider, og den stammer fra 1936. Der er utvivlsomt et stort behov for at kigge nærmere både på de økonomiske og de praktiske, administrative problemer i denne lov. Jeg skal ikke nærmere komme ind på disse problemer, men måske var det en god idé, om finansministeren bad administrationsrådets sekretariat om assistance i dette spørgsmål. Det fremgår ikke af administrationsrådets sidste betænkning, at rådet endnu har beskæftiget sig med disse problemer.

På baggrund af disse bemærkninger vil man forstå, at mit parti ønsker en grundig udvalgsbehandling. Vi ønsker at erfare, hvor snart folketinget kan vente et forslag til almindelig revision, og vi ønsker en drøftelse af de problemer, der allerede i januar var fremme angående den belastning, som de forhøjede stempelafgifter betyder for nyetablerede og for gruppelevsfor sikringer. Specielt med hensyn til de nyetablerede inden for landbruget er vi enige med venstres ordfører, hr. Henry Christensen, i, at det i mange tilfælde kan virke som en stærk belastning for de unge landmænd og deres økonomiske muligheder, at de skal betale denne stærke og forhøjede stempelafgift.

Samtidig kan jeg på mit partis vegne meddele, at det radikale venstre er velvilligt indstillet over for en forlængelse af forhøjelsen. Vi ønsker ikke at tage ansvar for en yderligere forringelse af statsfinanserne, men vi vil meget gerne i udvalget være med til at undersøge, om der skulle være praktiske, administrative muligheder for at pille visse kategorier ud, om hvilke det kan oplyses, at der er et særligt behov derfor.

Niels Westerby: Helt så stærke ord som dem, det ærede medlem hr. Henry Christensen brugte, vil jeg i hvert fald ikke bruge. Jeg tror dog nok, at jeg om det

[Niels Westerby.]

lovforslag, finansministeren har fremsat, tør sige, at man her prøver at lovgive efter de forhåndenværende søms princip. Jeg kan forstå, at finansministeren også selv er noget klar herover, idet han kun foreslår loven forlænget i ét år.

Det er oplyst i fremsættelsen, at en egentlig revision af denne lovgivning foreløbig er strandet på, at man skal have nogle flere oplysninger og bearbejdning af stof fra justitsministeriet, handelsministeriet og vel også andre steder fra. Jeg vil straks benytte lejligheden til at spørge finansministeren, hvornår man kan få en sådan afklaring, at det vil være muligt at tage stilling til en egentlig revision af stempelafgiftsloven. Jeg vil gerne bede finansministeren om at udtale sig herom. For hvis det er sådan, at det vil være muligt at få udarbejdet og gennemført en revisionslovgivning inden den 1. april — der er jo dog nogle måneder til — så vil dette nok være at foretrække fremfor at forlænge denne lov uændret.

Vi lægger i liberalt centrum stor vægt på at få foretaget administrative forenklinger på dette område. Vi føler os ikke sikre på, at provenuet ved stempelafgifter altid står i et rimeligt forhold til det administrative besvær, der følger af en række bestemmelser, og når jeg siger administrativt besvær, mener jeg besvær både for den enkelte borger og for de offentlige myndigheder. Vi lægger stor vægt på en sådan forenkling af administrationen på dette område.

Vi lægger også vægt på at få løst problemerne omkring de nyetablerede landmænd, og jeg vil én gang til henlede opmærksomheden på de betragtninger, som det ærede medlem hr. Knud Thomsen gjorde gældende om vægtfordelingen. Dette og mange andre spørgsmål må klares ved en egentlig revision.

På den anden side ved den højtærede finansminister, at vi i liberalt centrum jo ikke er blinde for, at staten har et finansielt behov, og det ville ikke i dag på nogen måde være forsvarligt at komme med et forslag om at afvikle stempelafgifterne, for så ville riget komme til at fattes penge. Jeg vil dog bede finansministeren om i dag at redegøre for, hvor meget denne lov giver

i penge; det må man vel have et overblik over. Det er klart, at vi ikke vil lade staten sejle sin egen sø finanspolitisk set ved at gå imod en sådan forlængelse, men vi ser altså gerne, at man prøver på at få en egentlig revision vedtaget fremfor bare en forlængelse af loven. Er det fysisk umuligt at klare en egentlig revision, så er vi principielt indstillet på en forlængelse, men i så fald kun i ét år.

Finansministeren (Henry Grünbaum): Jeg kan oplyse med det samme, selv om det allerede er sagt af hr. Niels Helveg Petersen, at provenumæssigt drejer det sig om 150 mill. kr. Loven er skønnet at ville give 300 mill. kr. i finansåret 1967-68, og halvdelen heraf er altså de 150 mill. kr.

Jeg vil da gerne beklage, at det ikke har været muligt nu at komme med det forslag om revision af stempeloven, som har været lovet. Det kan jeg så meget mere beklage, som jeg helt står ved de udtalelser, jeg fremsatte ved tredje behandling af det tilsvarende lovforslag i forrige folketingsår. Jeg må imidlertid anholde hr. Henry Christensens meget stærke udtalelser, for der er ikke tale om, naturligvis ikke, at fordi der er skabt et andet flertal i folketinget, har jeg benyttet mig heraf til ikke at opfylde et givet løfte. Noget sådant må jeg meget stærkt tilbagevise. Jeg vil gerne pege på, at det løfte, jeg gav venstre om bl. a. at gennemføre en række ændringer i loven om særlig indkomst, det opfylder jeg da. Det var jeg ikke nødt til nu, hvis jeg skulle se på, hvilket flertal der er i folketinget. Jeg gav jo i udvalget sidste år løfte om en række ændringer vedrørende ekspropriationserstatninger osv., 40.000 kr.s renten og meget andet, og dette løfte opfylder jeg naturligvis, ligesom jeg bestræber mig på at opfylde alle andre løfter, jeg har givet. Det vil jeg også gøre her. Der er slet ikke tale om noget løftebrud.

Jeg vil i øvrigt også anholde den påstand, at det var et led i forliget, at jeg skulle fremsætte et nyt og revideret stempelafgiftsforslag. Det må jeg på det bestemteste bestride. Jeg vil ikke bestride, at jeg har afgivet løfte om at komme med et sådant forslag, og jeg beklager også, at det ikke foreligger; men efter at jeg ved den lejlig-

[Finansministeren.]

hed havde afgivet det løfte, er såvel justitsministeriet som handelsministeriet kommet med ting, der fuldstændigt ændrer situationen med hensyn til arbejdet med denne stempellov. Det drejer sig om nogle betragtninger, som handelsministeriet er fremkommet med, og som justitsministeriet er kommet med, og som, hvis de blev gennemført, ville medføre dels et provenutab i forhold til den gældende stempellov på 100 mill. kr., og som i øvrigt ville medføre en så voldsom ændring af hele denne lovgivning, at vi ikke har kunnet fremsætte lovforslag nu. Vi er naturligvis nødt til, når disse to ministerier er kommet med disse betragtninger, at gå ind i en grundig overvejelse af dem, og jeg synes, det vil være rigtigt, som hr. Knud Thomsen var inde på, at vi i det udvalg, der bliver nedsat om dette lovforslag, sørger for i så vid udstrækning som overhovedet muligt inden for den tid, der er til rådighed, at arbejde disse problemer igennem og ser, hvor langt vi kan komme.

Jeg er altså helt enig i, at denne stempellovgivning ikke er rimelig på alle punkter; jeg nævnte selv sidste år de nyetablerede inden for landbruget, og jeg kunne nævne andet, og jeg er altså stadig væk villig til at se på disse ting. Jeg er enig med hr. Skræppenborg-Nielsen i, at det ikke er heldigt med de mange undtagelser; tiden må være moden til en virkelig revision af denne lovgivning.

Må jeg sige til hr. Niels Helveg Petersen, at jeg synes, hans kritik var noget overdreven. Jeg er enig i, at der skal være så fyldige oplysninger til folketinget som overhovedet muligt; men folketinget er jo ikke kun behandlingen her i salen; der er jo også noget, der hedder folketingets udvalg, og det ville være helt urimeligt, hvis man forlangte, at der ved fremsættelsen af lovforslagene skulle fremlægges en betænkning om alt dette. Det kan ikke være rimeligt, og det tror jeg heller ikke hr. Niels Helveg Petersen selv ville synes var rimeligt; det ville også tage alt for meget af folketingets tid — og af trykkeritiden, hvis det skulle være skriftlig fremsættelse.

Jeg erkender da, at dette her er meget kortfattet, for der er kun tale om, at man beder om en forlængelse af en gældende lov,

og vi har altså ikke ment, at der var behov for en grundigere redegørelse. I øvrigt vil jeg sige til hr. Niels Helveg Petersen, at det er jo i udvalgene, man virkelig fordyber sig i disse ting, og det bør det vel også være i dette tilfælde; men jeg er ellers helt enig i, at vi naturligvis bør søge at få oplysningerne frem også ved fremsættelsen i den udstrækning, som det er rimeligt.

Også hr. Niels Helveg Petersen bad om en grundig udvalgsbehandling, og det vil jeg da gerne give tilsagn om at medvirke til.

Derimod kan jeg ikke svare på det af hr. Niels Westerby stillede spørgsmål om, hvornår vi kan få en afklaring. Jeg har svaret på spørgsmålet om provenuet, men jeg kan ikke svare på, hvornår vi kan få en afklaring, det må bl. a. afhænge af arbejdet i udvalget.

Henry Christensen: Jeg ønsker naturligvis også den generelle reform af stempellovgivningen fremmet mest muligt; det er der et stort både praktisk og sagligt behov for. Når jeg, der ellers er et blidt gemyt, kritiserede, at de tilsagn, vi fik sidste forår, ikke er blevet indfriet, er det, fordi jeg synes, at det kan vi ikke være bekendt, og jeg synes heller ikke, finansministeren kan være bekendt, at vi ikke kommer længere.

Hvis der nu er store vanskeligheder med den almindelige behandling af stempellovrevisionen, så måtte i forlængelse af den drøftelse og de tilsagn, vi har haft, konsekvensen have været, at ministeren havde sagt: vel, så må vi sætte ind på at få løst de områder specielt, hvorom der er givet tilsagn, selv om det så ikke kan ske i forbindelse med revisionen. Det hjælper jo ikke meget de unge, der i disse år skal etablere sig, at få at vide, at engang, når en revision — man kan ikke sige noget om hvornår — kommer, bliver det lavet om. Mens græsset gror, dør horsemor.

Finansministeren (Henry Grünbaum): Ja, det er jeg altså ganske uenig i. Jeg mener ikke, at man, når man står foran at skulle lave en revision af denne lov, skal gennemføre en række undtagelsesbestemmelser.

Niels Helveg Petersen: Jeg skal gøre det meget kort, men jeg kan ikke være enig med

[Niels Hølvæg Petersen.]

finansministeren i, at den kritik, jeg rejste af bemærkningerne til lovforslaget, skulle være uberettiget. Jeg kan til overflod henviser til statsministerens cirkulære og til vejledningen dertil. Der var adskillige citater, jeg kunne bruge, men jeg vil kun bruge et enkelt:

„Bemærkningerne bør angive de myndigheder, organisationer m. v., der har afgivet udtalelser til brug ved lovforberedelsen. Er sådanne udtalelser af en særlig betydning for vurderingen af lovforslaget, bør de i almindelighed optages som bilag til forslaget.“

I det foreliggende tilfælde havde det vel ikke været urimeligt, om der havde været lidt fyldigere oplysninger om, hvilke ting det var, justitsministeriet og handelsministeriet havde gjort opmærksom på stillede sig hindrende i vejen for en øjeblikkelig revision, men i øvrigt er jeg da også af den opfattelse, at det principielt må være rigtigt, at offentligheden får så fyldige oplysninger som muligt, og det er jo det, der sker gennem bemærkningerne. Oplysninger om, hvad dersker i udvalgene, er jo, efter uskrevne regler, ikke offentligt tilgængelige i samme omfang, og selv om jeg da er helt klar over, at et meget stort og sagligt arbejde skal gøres i udvalgene, så er det ikke uden betydning, at offentligheden og folketinget informeres så fyldigt som muligt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om almindelig omsætningsafgift.

(Lovforslaget (nr. 27) findes i tillæg A. sp. 285, fremsættelsen i tidenden sp. 37).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Peter Nielsen: Det har i det sidste par ugers lovgivningsarbejde eller folketingsarbejde været en stående replik, at man henviser til, hvad der var sagt ved tidligere førstebehandlinger, og i øvrigt til den behandling, forslagene hidtil havde fået. Det kunne der måske også være grund til at gøre ved denne nye førstebehandling af lovforslaget om merværdiafgiften, bedre kendt under navnet moms, for sjældent har der vel været et lovforslag til første behandling her i det høje ting, der forinden har været underkastet en så grundig behandling. Jeg har sjældent været medlem af et udvalg, der i den grad har arbejdet med alle detaljer, har haft så mange forhandlinger med erhvervene, ja endog er stået op kl. 5 om morgenen for at aflægge besøg på Københavns Grønttorv. Det har afgivet en af de mest fyldige beretninger til folketinget, som måske nogen sinde er afgivet, og alligevel er vi så blot ved begyndelsen, nemlig en ny førstebehandling, 1½ år efter, at lovforslaget første gang blev fremsat. Men disse 1½ år har alligevel ikke været spildt. Der er blevet indsamlet et stort materiale, alle problemer har været gennemarbejdet, erhvervene er blevet hørt, og mange værdifulde oplysninger er indsamlet, så vi kan altså gå lige til sagen, som man siger, i det kommende udvalg. Måske er enkelte mindre ting uafklaret, men det må nu ellers kun være den egentlige beslutning, vi står over for i momsudvalget.

Selvfølgelig er en lovgivning på dette område noget meget nyt og meget omfattende. Det kan være temmelig indviklet og tilsyneladende uoverskueligt, så jeg synes,